

Aandachtspunten bij aanschaf en gebruik van Oracle producten

Complexiteit bij Oracle licentiestructuren

Door Nich Mills en Ernst van Eijk

Iedereen die bekend is met Oracle producten en licentiestructuren weet dat er een behoorlijke hoeveelheid complexiteit (zelfs techniek) om de hoek komt kijken bij het gebruik van de producten zelf, maar ook bij de interpretatie en toepassing van de licentievoorwaarden.

Dit artikel is bedoeld enerzijds voor gebruikers die te maken hebben met Oracle licentiestructuren en de toepassing daarvan op hun eigen bedrijfssituatie, en anderzijds voor managers die de relatie met Oracle zo goed mogelijk willen beheren en beheersen.

Oracle producten zijn voor nagenoeg alle afnemers van essentieel belang voor de bedrijfsvoering, waarmee veelal aanzienlijke investeringen zijn gemoeid. Dit leidt ertoe dat Oracle producten in de Boston Grid (zie bijgaande afbeelding) vanwege het grote bedrijfsbelang en het daarmee gepaard gaande hoge risicoprofiel, vaak vallen in de categorie 'kritiek' dan wel 'knelpunt'. Anderzijds valt vanuit Oracle gereedeneerd elke willekeurige klant, vanwege het beperkte financiële belang, in de categorie 'lastig' of 'ontwikkeling'. Ondanks dat beslui-

ten toch heel veel organisaties Oracle producten (database, middleware of applicaties) in te zetten, bijvoorbeeld vanwege de kwaliteit, betrouwbaarheid of voorkeur voor open standaarden. De genoemde tegengestelde belangen zullen dan ook in de juridisch/commerciële onderhandelingen moeten worden overbrugd. En dat kan ook, zoals in het vervolg van dit artikel naar voren zal komen.

De Boston Grid

Een rigoureuze oplossingsstrategie is het verkrijgen van draagvlak voor het zoeken naar alternatieven, concurrentie introduceren en overstappen naar andere aanbieders. Echter, het is vaak commercieel en ook technisch niet handig c.q. haalbaar om meerdere databases en/of applicaties van het zelfde type in gebruik te hebben binnen één organisatie.

Een dergelijke strategie zou voor da-

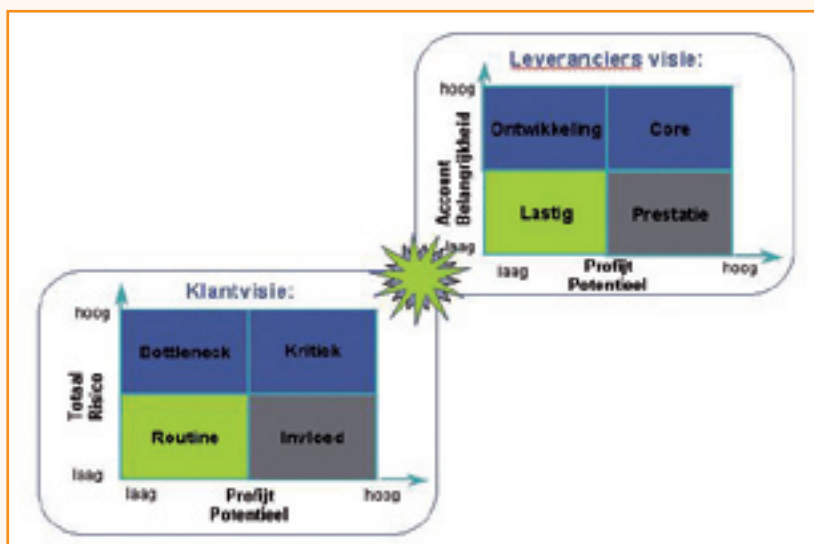
tabases nog kunnen werken, hoewel de andere belangrijke leveranciers van databasesoftware - Microsoft en IBM - niet bepaald veel kleiner zijn dan Oracle en dus de problematiek hetzelfde zal zijn. Bij applicatiesoftware lag het tot voor kort anders. Echter, door de veelvuldige overnames van softwareleveranciers door de grote spelers in deze markt is de keuze in softwareland aanzienlijk teruggebracht. Hierdoor ontstaat in feite het dilemma dat een keuze voor applicatiesoftware in feite een keuze 'voor het leven' is. Enerzijds door de omvang van de investeringen, anderzijds door de beperkte uitwisselbaarheid met andere op de markt beschikbare software.

Binnen een eenmaal met Oracle aangegane relatie onderkennen we een aantal belangrijke aandachtspunten:

- Compliance
- Jaarlijkse kosten
- Kortingsregelingen
- Algemene voorwaarden van aanschaf en gebruik e.d.

To be compliant – or not?

Compliance lijkt simpel: het is zwart óf wit. Volgens Oracle (of een externe auditor) zal een bedrijf 'voldoende' licenties hebben, óf niet. Oracle is redelijk (rechtlijnig) met betrekking tot de naleving van afspraken (lees contractvoorwaarden) omtrent het gebruik van haar intellectuele eigendomsrechten (IP - Intellectual

Property). Wie deze IP van Oracle wil gebruiken mag daarvoor ook betalen, eventueel met terugwerkende kracht. (Iedereen die wil proberen de 'controle' en/of 'audit' clause uit de standaard algemene contractvoorwaarden van Oracle te halen, komt er dan echt achter hoe belangrijk Oracle dat vindt, en dus ook hoeveel 'invloed' een bepaalde relatie werkelijk heeft).

Ondanks dat de licentieregels mede door verdergaande financiële wet- en regelgeving steeds scherper worden geformuleerd, kan er verschil van opvatting zijn met betrekking tot een bepaalde regel in een bepaalde situatie. Ga er in zo'n situatie van uit dat de voor Oracle meest gunstige uitleg de juiste is. Bij twijfel: leg de situatie vóór aanschaf voor aan Oracle en laat Oracle's uitleg vastleggen, zodat een eventuele audit achteraf geen problemen kan opleveren. Dit is met name van belang bij aanschaf via een reseller. Immers, bij een eventuele audit wordt de klant aangesproken op zijn verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de licentieovereenkomst, niet de reseller. Het is dus van belang om vooraf goed te bepalen welke licenties

nodig zijn en dat er – altijd - voldoende dekkende licenties in gebruik zijn en daarvoor zijn aangeschaft.

Het is ook van belang dat er een duidelijk compliance-beleid binnen het bedrijf aanwezig is en dat meewerken aan non-compliance activiteiten is verboden. Ook is het belangrijk hiervoor verantwoordelijkheden en bevoegdheden rondom compliance te beleggen.

Het verdient dus aanbeveling om een regime in te stellen waarin:

- regelmatig een eigen/zelf audit wordt uitgevoerd (toetsing van aanwezige licenties versus werkelijk gebruik).
- regelmatig een review plaatsvindt van al dan niet eenzijdig gewijzigde licentieafspraken (en licentievoorwaarden) en de consequenties daarvan voor aanwezige licenties en/of het gebruik daarvan.
- Software Asset Management processen worden uitgevoerd en een goede bewijsvoering plaatsvindt van alle aanschaf en gebruik van software.

SAM

Een SAM (Software Asset Manage-

ment) manager aanwijzen, met verantwoordelijkheden en bevoegdheden over de gehele organisatie. Zorg dat er één SAM proces is, waarin

1) naast het huidige gebruik ook oog is voor het beëindigde gebruik van software (waardoor licenties kunnen worden beëindigd of omgezet t.b.v. alternatief gebruik) en het gebruik van licenties in de toekomst (vanuit projecten én vanuit technisch beheer);

2) naast de huidige licentiestructuur ook oog is voor veranderingen daarin en consequenties daarvan; 3) oog is voor gebruik van alternatieve (niet Oracle) software gebaseerd op leveranciers- en softwarebeleid van de organisatie.

Streef naar een jaarlijkse (bulk-) aanschaf van uitbreiding op Oracle-licenties (uiteraard tegen het einde van Oracle's fiscale jaar). Dit vergt planning van toekomstig Oracle gebruik en mogelijk aanschaf van licenties die pas later in het jaar moeten worden ingezet (vooraanschaf). Dit kan alleen als het SAM-proces goed is ingericht en verantwoordelijkheden en bevoegdheden centraal in de organisatie zijn belegd.

Advertentie

Werken met

ORACLE®

Jaarlijkse kosten

Evalueer jaarlijks de (nieuwe) licentiestructuur van Oracle in relatie tot het gebruik, mogelijk dat omzetting van oude licenties naar nieuwe licenties positieve invloed heeft op de jaarlijkse onderhoudskosten. Combineer dit indien mogelijk met andere aanvullende aanschaffingen.

Algemene en licentievoorwaarden

Ervaring leert dat Oracle veelal wel ruimte heeft voor aanpassingen in de algemene voorwaarden, zeker als daar een grote order tegenover staat. Oracle heeft echter geen ruimte voor aanpassingen in haar licentievoorwaarden. Indien de software wordt aangeschaft via een reseller gelden overigens de leveringsvoorwaarden van de reseller dan wel de tussen reseller en afnemer afgesproken voorwaarden. Ook dan blijven de licentievoorwaarden van Oracle van toepassing.

Ga bij de aanschaf van licenties altijd uit van het beoogde doel. Met andere woorden: schaf voor een zware DB-applicatie met weinig gebruikers vooral named-user-licenties aan, voor een internet-applicatie juist CPU- of core-licenties. Let op: indien gegevens uit die zware database-applicatie beschikbaar worden gemaakt voor gebruik in een internet- of extranet-omgeving, dan zal Oracle de -netgebruikers tellen als noodzakelijke named-users. Een overstap naar een CPU-licentie is dan nodig. Gebruik daarom geen dure Oracle database voor een eventueel lichte internet-, extranet- of intranet-applicatie.

Kortingsregelingen

Aanschaf rechtstreeks bij Oracle kán interessant zijn, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Immers, resellers kunnen veelal behoefte hebben aan extra omzet om aan hun targets tegenover Oracle te voldoen en zetten daar extra korting tegenover. Let bij aanschaf via een reseller wel

op dat Oracle instemt met de aangeschafte licenties ten opzichte van het voorgenomen gespecificeerde gebruik. Dit kan problemen bij een eventuele Oracle-audit voorkomen. Als zeker is dat op korte termijn aanvullende licenties moeten worden aangeschaft, maak daar dan één deal van en onderhandel eventueel een betalingsregeling uit op basis van dit latere gebruik. Koop echt nooit méér licenties dan echt nodig zijn, ook al lijkt het nog zo interessant. De extra aanschaf leidt immers ook tot hogere onderhoudskosten in de toekomst (en in lengte van jaren). Overigens is het aantal licenties dat bij menig organisatie ongebruikt 'op de plank' ligt niet onaanzienlijk.

Maak gebruik van de behoefte aan omzet die een verkoper op een bepaald moment in het jaar kan hebben om zijn target te halen. Maak gebruik van aanbiedingen van Oracle in het geval dat 'overgenomen applicatiesoftware' door Oracle wordt vervangen door eigen software.

Aandachtspunten voor systeembeheerders

Een aantal aandachtspunten voor systeembeheerders die te maken hebben met Oracle licentiegebruik:

- Bewaar alle originele aanschafbewijzen (inclusief bijbehorende offerteaanvragen en offertes van reseller en/of Oracle) ten behoeve van toekomstige audits;
- Houd er rekening mee dat alternatieve manieren van toegang tot Oracle producten mogelijk ook licenties vereisen en dus kosten met zich meebrengen. Breng in kaart: de gebruikers van software, de systemen waarop de software wordt gebruikt, op welke wijze de software van de aanwezige (virtuele) CPU's (of cores) gebruik maakt en de wijze waarop de gegevens in een Oracle DB worden ontsloten.
- Vergeet niet te registreren welke applicaties op tijdelijke servers of an-

dere niet in productie zijnde servers (bv. Back-up en DR) zijn geïnstalleerd. Ook deze kunnen licentiekosten met zich mee brengen.

- Neem alle kopieën (en losse versies!) van Oracle applicaties en databases dus in de interne reviews mee;
- Zorg dat interne reviews/audits worden gehouden. Liever eigen audits dan die namens of door de externe leverancier, die veelal vanuit een verwachte incompliance worden uitgevoerd. Voor eventuele licentieaanvullingen die voortvloeien uit dergelijke audits worden vaak de bruto-licentieprijzen berekend, wat ook zijn weerslag heeft op de onderhoudskosten in de jaren daarna.
- Stem het werkelijke gebruik met regelmaat af met de SAM. Eventueel aanvullend gebruik kan zo snel worden gesignaleerd.

Conclusie

Het is dus te adviseren een integrale aanpak te kiezen om zowel de relatie met Oracle te managen én het gebruik van Oracle producten te beheersen en beheren. Teamwork is hierbij onontbeerlijk, met de juiste mix van vaardigheden (inclusief 'commerciële' skills) en kennis om de complexiteit van licenties en techniek aan te pakken. Gebruik van externe expertise is daarbij zinvol; het biedt de mogelijkheid gebruik te maken van al opgedane kennis en dat is vaak kosteneffectiever dan alles zelf te (her)ontdekken en te doen.

Het is in ieder geval aan te raden altijd goed voorbereid te zijn bij het gebruik van Oracle producten, zeker als het gaat om de kortingsstructuren (die veranderen vaak!), TCO elementen en contractvoorwaarden.

*Nich Mills is partner bij Procure-IT Strategic Procurement Consultants
Ernst van Eijk is senior consultant bij Procure-IT Strategic Procurement Consultants.*